

Οι Θεωρίες της Απόδοσης Αιτίων για τα κίνητρα

Εύη Μακρή-Μπότσαρη

Οι Θεωρίες της Απόδοσης Αιτίων για τα κίνητρα

- ▶ Οι **θεωρίες της απόδοσης αιτίων** για τα κίνητρα περιγράφουν πώς οι ερμηνείες, οι αιτιολογίες και οι δικαιολογίες των ατόμων για τον εαυτό τους ή για τους άλλους επηρεάζουν τα κίνητρα.
- ▶ Πολλοί ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι γνωστικές θεωρίες για τα κίνητρα δημιουργήθηκαν ως μια αντίδραση στις συμπεριφοριστικές απόψεις.
- ▶ Οι **γνωστικοί θεωρητικοί πιστεύουν ότι η συμπεριφορά καθορίζεται από τη σκέψη μας**, όχι απλώς από το κατά πόσο έχουμε ανταμειφθεί ή τιμωρηθεί γι' αυτή τη συμπεριφορά στο παρελθόν (Stipek, 2002).
- ▶ Οι θεωρίες της **προσδοκίας – αξίας** λαμβάνουν υπόψη τους τόσο το ενδιαφέρον που δείχνουν οι συμπεριφοριστές για τις συνέπειες ή τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς, όσο και το ενδιαφέρον των γνωστικών θεωρητικών για τον αντίκτυπο της σκέψης του ατόμου.

Κώδικας για τη δίκαιη εφαρμογή των ψυχομετρικών
διαδικασιών στον τομέα της εκπαίδευσης (Code of Fair Testing
Practices in Education)

Washington, DC: Joint Committee on Testing Practices

Α. Επιλογή κατάλληλων ψυχομετρικών εργαλείων και δοκιμασιών (αξιολογήσεων)

- ▶ **Οι επιστήμονες που συντάσσουν τις ψυχομετρικές δοκιμασίες οφείλουν:**
- ▶ Να προσδιορίζουν τι αξιολογεί η κάθε δοκιμασία και για ποιον σκοπό πρέπει να χρησιμοποιείται.
- ▶ Να περιγράφουν τον πληθυσμό (ή τους πληθυσμούς) για τον οποίον (ή τους οποίους) κρίνεται ότι είναι κατάλληλη η ψυχομετρική διαδικασία.
- ▶ Να παρουσιάζουν με ακρίβεια, τα χαρακτηριστικά τη χρησιμότητα και τους περιορισμούς της κάθε δοκιμασίας σε σχέση με το σκοπό για τον οποίο την προορίζουν.
- ▶ Να εξηγούν λεπτομερώς τις υπό μέτρηση έννοιες, έτσι ώστε αυτές να είναι κατανοητές από το κοινό στο οποίο απευθύνονται.

Σχετικά με τη αξιολόγηση και το περιεχόμενο

Να περιγράψουν τη διαδικασία και το περιεχόμενο της αξιολόγησης και να εξηγούν πως επιλέχτηκαν :

- ▶ Τόσο το περιεχόμενο όσο και
- ▶ Οι δεξιότητες που αποτελούν το αντικείμενο αξιολόγησης.

Να παρέχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η δοκιμασία ανταποκρίνεται στο σκοπό για τον οποίο προορίζεται.

Να παρέχουν τις σχετικές πληροφορίες (**σε άτομα με τα απαραίτητα προσόντα**) όπως για παράδειγμα:

Την αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος ,
τις ερωτήσεις της δοκιμασίας
τις σχετικές οδηγίες κ.α.

Σχετικά με την επιλογή των κατάλληλων ψυχομετρικών δοκιμασιών

Να αναφέρουν τα στοιχεία που υπάρχουν σχετικά με την καταλληλότητα της κάθε διαδικασίας για ομάδες με :

- ▶ Διαφορετικό φυλετικό, εθνικό ή γλωσσικό υπόβαθρο οι οποίες είναι πιθανό να αξιολογηθούν με τη δοκιμασία
- ▶ Να εντοπίζουν και να δημοσιοποιούν οποιεσδήποτε ειδικές ικανότητες κρίνονται αναγκαίες για τη χορήγηση της κάθε δοκιμασίας και για τη σωστή ερμηνεία των αποτελεσμάτων.

Β. Οι αποδέκτες των ψυχομετρικών διαδικασιών θα πρέπει:

- ▶ Αρχικά, να προσδιορίζουν τον σκοπό της αξιολόγησης που θέλουν να διενεργήσουν και τον πληθυσμό που πρόκειται να αξιολογηθεί.
- ▶ Στη συνέχεια να επιλέγουν μια ψυχομετρική δοκιμασία κατάλληλη για τον συγκεκριμένο στόχο και για το συγκεκριμένο πληθυσμό, βασιζόμενη σε μια λεπτομερή ανασκόπηση των διαθέσιμων πληροφοριών.

Οι αποδέκτες των ψυχομετρικών διαδικασιών θα πρέπει:

- ▶ Πέρα από τα βαθμολογικά αποτελέσματα των δοκιμασιών, να εξετάζουν και άλλες, ενδεχομένως χρήσιμες, πηγές πληροφοριών, έτσι ώστε να επιβεβαιώνονται οι πληροφορίες που παρέχονται μέσω των δοκιμασιών.
- ▶ Να μελετούν το υλικό που παρέχουν οι συντάκτες των δοκιμασιών και να αποφεύγουν τις δοκιμασίες για τις οποίες παρέχεται ασαφής ή ελλιπής πληροφόρηση

Οι αποδέκτες των ψυχομετρικών διαδικασιών (πριν από την αξιολόγηση)θα πρέπει :

Να γνωρίζουν πως και πότε συντάχθηκε μια δοκιμασία καθώς και πως και πότε υποβλήθηκε σε δοκιμή.

Να μελετούν και άλλους πιθανούς εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης.

Να αναζητούν ενδείξεις τεκμηρίωσης των ισχυρισμών αυτών που συνέταξαν τις δοκιμασίες.

Να εξετάζουν κατηγορίες συμμετεχόντων, ενδεικτικές αξιολογήσεις ή δείγματα ερωτήσεων, οδηγίες, φυλλάδια απαντήσεων, ερμηνευτικά εγχειρίδια καθώς και:

Αναφορές για την ανάλυση της βαθμολογίας πριν επιλέξουν μια δοκιμασία.

Οι αποδέκτες των ψυχομετρικών διαδικασιών θα πρέπει

- ▶ Να εξακριβώνουν αν το περιεχόμενο της διαδικασίας και:
- ▶ Η ομάδα (ή οι ομάδες) αναφοράς ή
- ▶ Η ομάδα (ή οι ομάδες) σύγκρισης είναι κατάλληλες για τα άτομα στα οποία πρόκειται να χορηγηθεί η δοκιμασία.
- ▶ Να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν μόνο εκείνες τις δοκιμασίες στις οποίες είναι διαθέσιμες τόσο οι δεξιότητες που απαιτούνται για την εφαρμογή τους όσο και για την ορθή ερμηνεία των βαθμολογιών τους.

Γ. Η Ερμηνεία των βαθμολογικών αποτελεσμάτων μιας δοκιμασίας

Οι επιστήμονες που συντάσσουν τις δοκιμασίες οφείλουν:

- ▶ Να παρέχουν επίκαιρες και ευκολονόητες αναφορές για τη δοκιμασία, οι οποίες θα περιγράφουν με σαφήνεια και ακρίβεια τις επιδόσεις στις δοκιμασίες.
- ▶ Να εξηγούν τη σημασία και τους περιορισμούς των βαθμολογιών που έχουν καταγραφεί.
- ▶ Να περιγράφουν τους πληθυσμούς που αντιπροσωπεύονται από οποιεσδήποτε νόρμες ή ομάδα (ομάδες) σύγκρισης, τις ημερομηνίες συγκέντρωσης των δεδομένων και τη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε για την επιλογή του δείγματος των εξεταζομένων.

Η Ερμηνεία των βαθμολογικών αποτελεσμάτων μιας δοκιμασίας

- ▶ Οι επιστήμονες που συντάσσουν τις δοκιμασίες θα πρέπει:
 - ▶ Να προειδοποιούν τους χρήστες ώστε να αποφεύγουν κάποια πιθανά προβλήματα κατά τη βαθμολόγησιμη βαθμολογίας των δοκιμασιών.
 - ▶ Να παρέχουν πληροφορίες που θα βοηθούν τους χρήστες να ακολουθούν λογικές διαδικασίες για τον καθορισμό των βαθμολογικών βάσεων όταν η χρήση αυτών των βάσεων κρίνεται σκόπιμη (π.χ. σε περιπτώσεις βαθμολογιών προαγωγής).
 - ▶ Να παρέχουν πληροφορίες που θα βοηθούν τους χρήστες να συγκεντρώνουν στοιχεία τα οποία θα αποδεικνύουν ότι η εκάστοτε δοκιμασία επιτυγχάνει το στόχο της (ή τους στόχους της).
-

Τα άτομα που χρησιμοποιούν τα εργαλεία αξιολόγησης οφείλουν:

- ▶ Να συλλέγουν πληροφορίες σχετικά με την κλίμακα που χρησιμοποιήθηκε για τις αναφερόμενες βαθμολογίες, τα χαρακτηριστικά των ομάδων αναφοράς (νόρμες) ή των ομάδων σύγκρισης, καθώς και για τους περιορισμούς των βαθμολογιών που προκύπτουν από την αξιολόγηση.
- ▶ Να ερμηνεύουν τις βαθμολογίες λαμβάνοντας υπόψιν τις όποιες σημαντικές διαφορές υπάρχουν ανάμεσα στις νόρμες ή στις ομάδες σύγκρισης και στα άτομα στα οποία χορηγήθηκε η δοκιμασία.
- ▶ Να λαμβάνουν επίσης υπόψιν τις οποιεσδήποτε διαφορές στις πρακτικές χορήγησης της δοκιμασίας ή στην εξοικείωση με τις συγκεκριμένες ερωτήσεις.

Τα άτομα που χρησιμοποιούν τα εργαλεία αξιολόγησης οφείλουν:

1. Να αποφεύγουν τη χρήση των δοκιμασιών για σκοπούς τους οποίους δεν καθορίζουν εκείνοι που συνέταξαν την δοκιμασία, εκτός αν υπάρχουν στοιχεία που υποστηρίζουν μια τέτοια χρήση.
2. Να εξηγούν πως καθορίστηκαν οι βαθμολογικές βάσεις (βαθμολογίες προαγωγής) και αν συγκεντρώνουν στοιχεία τα οποία να στηρίζουν της ορθότητα της εφαρμοζόμενης βαθμολόγησης.
3. Να συγκεντρώνουν στοιχεία τα οποία θα αποδεικνύουν ότι η εκάστοτε δοκιμασία επιτυγχάνει το σκοπό ή τους σκοπούς για τους οποίους προορίζεται.

Γ. Προσπάθεια για μεροληψία

- ▶ Αυτοί που συντάσσουν τις δοκιμασίες οφείλουν:
- ▶ Να επανεξετάζουν και να αναθεωρούν τις ερωτήσεις της δοκιμασίας και οποιοδήποτε άλλο σχετικό υλικό, ούτως ώστε να αποφεύγεται η χρήση περιεχομένου και γλώσσας που θα μπορούσαν να θίγουν ή να προσβάλουν τους λήπτες τις δοκιμασίας.
- ▶ Να εξετάζουν τις επιδόσεις στη δοκιμασία ατόμων που ανήκουν σε διαφορετική φυλή, φύλο και εθνική ομάδα, όταν βέβαια υπάρχουν διαθέσιμα ικανοποιητικά δείγματα. Να καθιερώνουν διαδικασίες που θα διασφαλίζουν ότι οι διαφορές των επιδόσεων στην εκάστοτε δοκιμασία σχετίζονται πρωταρχικά με τις υπό αξιολόγηση δεξιότητες παρά με ανεξάρτητους παράγοντες.

Όταν είναι εφικτό, να τροποποιούν τις δοκιμασίες ή τις διαδικασίες χορήγησης, ούτως ώστε η μορφή τους να είναι κατάλληλη για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Παράλληλα όμως να προειδοποιούν τους χρήστες για να πιθανά προβλήματα που μπορεί να προκύψουν όταν κάποιος:

χρησιμοποιεί πρότυπες νόρμες με τροποποιημένες δοκιμασίες ή

τροποποιημένες διαδικασίες χορήγησης, καταλήγοντας έτσι σε μη συγκρίσιμες δοκιμασίες.

Αυτοί που χρησιμοποιούν τις δοκιμασίες οφείλουν:

- ▶ Να αξιολογούν τις διαδικασίες που χρησιμοποιήθηκαν από τους συντάκτες, με σκοπό να αποφευχθεί η χρήση περιεχομένου ή/ και γλώσσας που θα μπορούσαν να θίγουν ή να προσβάλουν τους λήπτες της δοκιμασίας.
- ▶ Να εξετάζουν τις επιδόσεις ατόμων που ανήκουν σε διαφορετική φυλή, φύλο και εθνική ομάδα, όταν βέβαια τα διαθέσιμα δείγματα είναι ικανοποιητικά. Να αξιολογούν το βαθμό στον οποίο οι διαφορές επιδόσεων είναι αποτέλεσμα της ακαταλληλότητας της δοκιμασίας.
- ▶ Όταν κρίνεται απαραίτητο και είναι εφικτό να χρησιμοποιούν καταλλήλως τροποποιημένες μορφές των δοκιμασιών ή των διαδικασιών χορήγησής τους για άτομα με ειδικές ανάγκες. Στις περιπτώσεις αυτές οι συγκρίσεις με τις νόρμες θα πρέπει να γίνονται με ιδιαίτερη προσοχή, λαμβάνοντας υπόψιν τις τροποποιήσεις που έγιναν.

Όταν κρίνεται απαραίτητο και είναι εφικτό να χρησιμοποιούν καταλλήλως ;
τροποποιημένες μορφές των δοκιμασιών ή
των διαδικασιών χορήγησής τους για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στις περιπτώσεις αυτές οι συγκρίσεις με τις νόρμες θα πρέπει να γίνονται με
ιδιαίτερη προσοχή, λαμβάνοντας υπόψιν τις τροποποιήσεις που έγιναν.

Αναρωτηθείτε

- ▶ Σκεφθείτε που μπορεί να αποδίδουν οι μαθητές την επιτυχία/αποτυχία τους και που μπορεί να αποδίδουν την επιτυχία /αποτυχία των άλλων;
- ▶ Οι μαθητές ρωτούν τον εαυτό τους:
 - ▶ Γιατί απέτυχα/πέτυχα στις εξετάσεις;
 - ▶ Γιατί οι περισσότεροι συμμαθητές μου τα καταφέρνουν καλύτερα;

Κάποιες πιθανές απαντήσεις...

- ▶ Στην πρώτη περίπτωση μπορεί να αποδίδουν την επιτυχία ή τη αποτυχία τους στην ικανότητα, στην προσπάθεια, στη διάθεση, στη γνώση, στην τύχη, στη βοήθεια, στο ενδιαφέρον, στη σαφήνεια ή όχι της διδασκαλίας, στην επέμβαση των άλλων, στην άδικη αξιολόγηση κ.λπ.
- ▶ Στη δεύτερη περίπτωση μπορεί να αποδίδουν την επιτυχία των άλλων ως απόρροια της εξυπνάδας, της τύχης, της σκληρής δουλειάς τους...

Η διάκριση των αιτιών

- ▶ Σύμφωνα με τον Weiner (2000), οι αιτίες διακρίνονται στο πλαίσιο τριών διαστάσεων:
- ▶ **Το σημείο** (η θέση της αιτίας ως εσωτερική ή εξωτερική προς το άτομο),
- ▶ **Τη σταθερότητα** (κατά πόσο η αιτία παραμένει η ίδια ή μπορεί να αλλάξει),
- ▶ **Την ελεγχιμότητα** (κατά πόσο το άτομο μπορεί να ελέγξει την αιτία).

Ένα παράδειγμα

Η τύχη είναι:

- ▶ Ως προς το σημείο εξωτερική
- ▶ Ως προς τη σταθερότητα ασταθής
- ▶ Ως προς την ελεγχιμότητα μη ελεγχόμενη

Η διάσταση του εσωτερικού/εξωτερικού σημείου

- ▶ Το εσωτερικό/εξωτερικό σημείο φαίνεται να έχει μεγαλύτερη σχέση με την αυτοεκτίμηση (Weiner, 2000).
- ▶ Εάν η επιτυχία ή η αποτυχία αποδοθεί σε εσωτερικούς παράγοντες τότε:
 - α) Η **επιτυχία** θα οδηγήσει στο αίσθημα της υπερηφάνειας και θα ενισχύσει τα κίνητρα του ατόμου.
 - β) Η **αποτυχία** θα επηρεάσει αρνητικά την αυτοεκτίμηση του ατόμου.

Η διάσταση της σταθερότητας

- ▶ Η διάσταση της *σταθερότητας* φαίνεται να σχετίζεται άμεσα με τις προσδοκίες του ατόμου σχετικά με το μέλλον.
- ▶ Εάν οι μαθητές αποδώσουν την αποτυχία τους σε σταθερούς παράγοντες όπως είναι η δυσκολία του μαθήματος, τότε θα αναμένουν να αποτύχουν σ' αυτό το μάθημα και στο μέλλον.
- ▶ Αν αποδώσουν το αποτέλεσμα σε ασταθείς παράγοντες όπως είναι η διάθεση ή η τύχη, τότε μπορούν να ελπίζουν σε καλύτερα αποτελέσματα την επόμενη φορά.

Η διάσταση της ελεγχξιμότητας

- ▶ Η διάσταση της ελεγχξιμότητας σχετίζεται με τα συναισθήματα του θυμού, της λύπης, της ευγνωμοσύνης ή της ντροπής.
- ▶ Εάν αισθανόμαστε υπεύθυνοι για τις αποτυχίες μας, μπορεί να αισθανθούμε ενοχές.
- ▶ Εάν αισθανόμαστε υπεύθυνοι για τις επιτυχίες μας, μπορεί να αισθανθούμε υπερήφανοι.
- ▶ Η αποτυχία σε μια εργασία την οποία δεν μπορούμε να ελέγξουμε, μπορεί να οδηγήσει σ' ένα αίσθημα ντροπής ή θυμού.

Ελεγχιμότητα και μάθηση

- ▶ Η αίσθηση ελέγχου(εσωτερική) σε σχέση με τη μάθησή μας σχετίζεται:
 - ▶ Με την επιλογή δύσκολων σχολικών εργασιών.
 - ▶ Με τη μεγαλύτερη προσπάθεια.
 - ▶ Με τη χρήση καλύτερων στρατηγικών.
 - ▶ Με τη μεγαλύτερη επιμονή όσον αφορά στη δουλειά στο σχολείο.

Συνέπειες της απόδοσης αιτιών-Παράδειγμα

- ▶ Όταν η αποτυχία αποδίδεται στην έλλειψη ικανότητας και η ικανότητα θεωρείται μία μεταβλητή που δεν μπορούμε να ελέγξουμε, τότε έχουμε την παρακάτω αλληλουχία:

**Αποτυχία → Έλλειψη Ικανότητας → Μη ελεγχόμενη →
Το Άτομο δεν Ευθύνεται → Ντροπή, Αμηχανία → Απόσυρση →
Μείωση της Επίδοσης**

Συνέπειες της απόδοσης αιτιών-Παράδειγμα

- ▶ Όταν η αποτυχία αποδίδεται στην έλλειψη προσπάθειας (μια αιτία που το άτομο μπορεί να ελέγξει), τότε έχουμε την παρακάτω αλληλουχία:

**Αποτυχία → Έλλειψη Προσπάθειας → Ελεγχόμενη →
Ευθύνεται το Άτομο → Ενοχή → Δέσμευση → Επίδοση
Βελτιώνεται**

Αποδόσεις Αιτίων στην Αίθουσα

Σκεφτείτε και απαντήστε στο ερώτημα

- ▶ Όταν αποτυγχάνουν μαθητές που τις περισσότερες φορές **πετυχαίνουν**

Που αποδίδουν συνήθως την αποτυχία τους;

Η απάντηση

Συνήθως **αποδίδουν** την αποτυχία σε εσωτερικές, ελεγχόμενες αιτίες όπως:

- ▶ Δεν κατάλαβαν καλά τις οδηγίες
- ▶ Δεν είχαν τις απαιτούμενες γνώσεις
- ▶ Απλώς δεν είχαν διαβάσει αρκετά καλά

Αποδόσεις Αιτίων στην Αίθουσα

Σκεφτείτε και απαντήστε στο ερώτημα

- ▶ Όταν αποτυγχάνουν μαθητές που τις περισσότερες φορές **πετυχαίνουν**

Πως αντιδρούν;

Η απάντηση

Συνήθως **αντιδρούν** επικεντρώνοντας την προσοχή τους σε στρατηγικές που μπορούν να τους βοηθήσουν να πετύχουν την επόμενη φορά.

- ▶ Αυτή η αντίδραση, πολλές φορές οδηγεί :
- ▶ Στην επίτευξη
- ▶ Σε ένα αίσθημα υπερηφάνειας και
- ▶ Σε ένα μεγαλύτερο αίσθημα ελέγχου (Ames, 1992).

Για προβληματισμό και εμπάθунση

Τι μπορεί να συμβεί όταν οι μαθητές αποδίδουν την αποτυχία τους σε σταθερές και μη ελεγχόμενες αιτίες;

Μια συνήθης απάντηση

Οι μαθητές μπορεί :

Να παραιτηθούν

Να πτοηθούν

Να αισθανθούν αβοήθητοι.

Για προβληματισμό και εμβάθυνση

- ▶ Πως πιστεύετε ότι θα αντιδράσουν οι μαθητές όταν αποδίδουν την αποτυχία τους σε σταθερές και μη ελεγχόμενες αιτίες;

Μια συνήθης απάντηση

Οι μαθητές μπορεί να αντιδράσουν στην αποτυχία:

- ▶ Εστιάζοντας περισσότερο στην ανεπάρκειά τους.
- ▶ Χειροτερεύοντας τις στάσεις τους απέναντι στο σχολείο.
- ▶ Μη αναζητώντας βοήθεια ,πιστεύοντας ότι τίποτα και κανείς δεν μπορεί να τους βοηθήσει.

Η απάθεια είναι μια λογική αντίδραση στην αποτυχία, εάν οι μαθητές πιστεύουν ότι οι αιτίες της είναι σταθερές, ότι είναι απίθανο να αλλάξουν και βρίσκονται πέρα από τον έλεγχό τους.

Το ερώτημα

- ▶ Πως αντιδρούν οι εκπαιδευτικοί που υποθέτουν ότι η αποτυχία του μαθητή μπορεί να αποδοθεί σε παράγοντες πέρα από τον έλεγχο του μαθητή;

Μια συνήθης απάντηση

- ▶ Όταν οι εκπαιδευτικοί υποθέτουν ότι η αποτυχία του μαθητή μπορεί να αποδοθεί σε παράγοντες πέρα από τον έλεγχο του μαθητή:
- ▶ Συνήθως αντιμετωπίζουν το μαθητή με συμπάθεια και αποφεύγουν να του επιβάλουν κάποια τιμωρία.

Το ερώτημα

- ▶ Πως αντιδρούν οι εκπαιδευτικοί που αποδίδουν την αποτυχία σε παράγοντες που μπορούν να ελεγχθούν, όπως είναι η έλλειψη προσπάθειας από την πλευρά του μαθητή;

Μια συνήθης απάντηση

- ▶ Όταν οι εκπαιδευτικοί αποδίδουν την αποτυχία σε παράγοντες που μπορούν να ελεγχθούν, όπως είναι η έλλειψη προσπάθειας από την πλευρά του μαθητή:

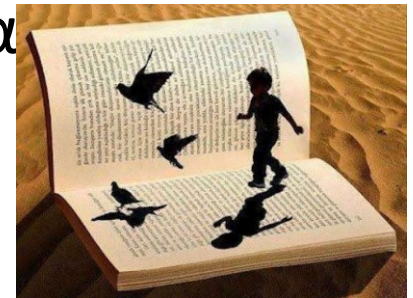
Είναι πιο πιθανό να αντιδράσουν με θυμό ή εκνευρισμό και να επιπλήξουν με αυστηρότητα το μαθητή.

Τι δείχνουν οι έρευνες;

Πολλές έρευνες δείχνουν ότι, όταν οι εκπαιδευτικοί:

- ▶ Αντιδρούν στα λάθη των μαθητών τους με συμπάθεια.
- ▶ Τους επαινούν για την «καλή προσπάθεια»
- ▶ Τους προσφέρουν τη βοήθεια τους.

Οι μαθητές είναι πιο πιθανό να αποδώσουν την αποτυχία τους σε μια μη ελεγχόμενη αιτία - συνήθως στην έλλειψη ικανότητας.

Ένα παράδειγμα της έρευνας των **Graham** και **Barker**

- ▶ Στο πλαίσιο της ερευνάς τους οι **Graham** και **Barker** (1990) ζήτησαν από τους συμμετέχοντες διαφόρων ηλικιών να βαθμολογήσουν την προσπάθεια και την ικανότητα δύο αγοριών που παρακολούθησαν σε μια βιντεοταινία.

Η ταινία....

Στην ταινία, ένας δάσκαλος περιφερόταν μέσα στην τάξη, ενώ οι μαθητές του ασχολούνταν με κάποια εργασία.

Ο δάσκαλος σταμάτησε και κοίταξε τα χαρτιά των δύο αγοριών.

Στο πρώτο αγόρι δεν έκανε κανένα σχόλιο, ενώ στο δεύτερο είπε, «Άσε με να σου δώσω ένα στοιχείο. Μην ξεχνάς να υπολογίζεις τις δεκάδες.»

Το δεύτερο αγόρι δεν είχε ζητήσει βοήθεια και δεν είχε φανεί να δυσκολεύεται να λύσει το πρόβλημα.

Αναρωτηθείτε.....

Τι νομίζετε ότι σκέφτηκε ο εκπαιδευτικός για να αντιδράσει με τον τρόπο που αντέδρασε ,όταν σταμάτησε και κοίταξε τα χαρτιά των δύο αγοριών;

Τι απήντησαν οι συμμετέχοντες στην έρευνα

- ▶ Όλοι οι συμμετέχοντες, όλων των ηλικιών, ακόμα και οι μικρότεροι σε ηλικία, κατάλαβαν ότι το αγόρι που βοήθησε ο δάσκαλος δεν ήταν τόσο ικανό όσο το αγόρι που δεν έλαβε καμία βοήθεια.
- ▶ Για τους συμμετέχοντες, πίσω από τη συμπεριφορά του δασκάλου κρυβόταν η σκέψη: «καλό μου παιδί, φαίνεται ότι δεν μπορείς να αντεπεξέλθεις σ' αυτή τη δύσκολη εργασία, έτσι θα σε βοηθήσω.»

Τα συμπεράσματα

- ▶ Φαίνεται ότι η παροχή βοήθειας χωρίς ο μαθητής να τη ζητήσει ή «ο έπαινος ως βραβείο παρηγοριάς» για την αποτυχία ενός μαθητή, μπορούν να μεταδώσουν λάθος μηνύματα.
- ▶ Μέσα από τέτοιου είδους συμπονετικές ανατροφοδοτήσεις ,οι μαθητές μπορεί να πάρουν το μήνυμα: «Δεν έχεις την ικανότητα να λύσεις αυτό το πρόβλημα, έτσι θα παραβλέψω την αποτυχία σου.»

Ένα παράδειγμα για τις θεωρίες «Προσδοκία x Αξία».

- ▶ Αν πιστεύω ότι έχω μεγάλες πιθανότητες να μπω στην ομάδα του μπάσκετ (μεγάλη προσδοκία)

και

- ▶ Αν το να μπω στην ομάδα είναι πολύ σημαντικό για μένα (μεγάλη αξία)

τότε τα κίνητρά μου θα πρέπει να είναι πολύ ισχυρά.

- ▶ Αν ένας απ' αυτούς τους δύο παράγοντες είναι μηδενικός π.χ

- ▶ Πιστεύω ότι δεν έχω ελπίδα να μπω στην ομάδα,
- ▶ Δε θα με πείραζε καθόλου να μην μπω στην ομάδα

τότε τα κίνητρά μου θα είναι και αυτά μηδενικά (Tollefson, 2000).

Οι θεωρίες «Προσδοκία x Αξία».

- ▶ Οι θεωρίες που λαμβάνουν υπόψη τους τόσο το ενδιαφέρον που δείχνουν οι συμπεριφοριστές για τις συνέπειες ή τα αποτελέσματα της συμπεριφοράς, όσο και το ενδιαφέρον των γνωστικών θεωρητικών για τον αντίκτυπο της σκέψης του ατόμου ονομάζονται θεωρίες **προσδοκία x αξία**.
- ▶ Στο πλαίσιο των θεωριών αυτών τα κίνητρα θεωρούνται προϊόν δύο κύριων παραγόντων:
 - ▶ Της προσδοκίας του ατόμου σχετικά με την επίτευξη ενός στόχου.
 - ▶ Της αξίας που ο στόχος αυτός έχει για το άτομο.

Ένα παράδειγμα

- ▶ Αν πιστεύω ότι έχω μεγάλες πιθανότητες να μπω στην ομάδα του μπάσκετ (μεγάλη προσδοκία)

και

- ▶ Αν το να μπω στην ομάδα είναι πολύ σημαντικό για μένα (μεγάλη αξία)

τότε τα κίνητρά μου θα πρέπει να είναι πολύ ισχυρά.

- ▶ Αν ένας απ' αυτούς τους δύο παράγοντες είναι μηδενικός π.χ
 - ▶ Πιστεύω ότι δεν έχω ελπίδα να μπω στην ομάδα,
 - ▶ Δε θα με πείραζε καθόλου να μην μπω στην ομάδα

τότε τα κίνητρά μου θα είναι και αυτά μηδενικά (Tollefson, 2000).

Βιβλιογραφία

- Woolfolk, A. (2019). *Εκπαιδευτική Ψυχολογία* (Επιμ. Έκδ. Ε. Μακρή-Μπότσαρη). Αθήνα: Εκδόσεις ΙΩΝ.
- Berk, L. E. (2015). *Η ανάπτυξη των βρεφών, των παιδιών και των εφήβων* (Επιμ. Έκδ. Ε. Μακρή-Μπότσαρη). Αθήνα: Εκδόσεις ΙΩΝ.

